

वीरेति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ आशयाकृतः हतः कर्हि सायामित्यस्य रूपं ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ आशायाः आशावतः समं अन्यत् कशत्वेन समं किमपि नास्ति तस्याः तद्गृहीतार्थस्य ॥ ९ ॥ कशाकशेय आशाजितः राजोवाच वीरद्युम्न इति स्या तो राजा हं दिक्षु विश्रुतः ॥ भूरिद्युम्नं सुतं नष्टमन्वेष्टुं वनमागतः ॥ १ ॥ एकः पुत्रः स विप्राग्र्य बाल एव च मे न घ ॥ न दृश्यते वने चास्मिं स्तमन्वेष्टुं चराम्यहं ॥ २ ॥ ऋषभ उवाच इत्येवमुक्ते वचने राज्ञामु निरधो मुखः ॥ तूष्णीमेवाभवत्तत्र न च प्रत्युक्तवान् रूपं ॥ ३ ॥ सहितेन पुरा विप्रो राज्ञानां त्यर्थमानितः ॥ आशाकृतश्च राजेन्द्र तपोदीर्घसमाश्रितः ॥ ४ ॥ प्रतिग्रहमहं राज्ञानं करिष्ये कथंचन ॥ अन्येषां चैव वर्णानां मिति कृत्वा धियंतदा ॥ ५ ॥ आशा हि पुरुषं बालमुत्थापयति तस्थुषी ॥ तामहं व्यपनेष्यामि इति कृत्वा व्यवस्थितः ॥ वीरद्युम्नस्तु तं भूयः प्रच्छुमुनिसत्तमं ॥ ६ ॥ राजोवाच आशायाः किं कशत्वं च किंचेह भुवि दुर्लभं ॥ ब्रवीतु भगवानेतत्त्वं हि धर्मार्थदर्शिवान् ॥ ७ ॥ ततः संस्मृत्य तत्सर्वं स्मारयिष्यन्निवा ब्रवीत् ॥ राजानं भगवान्विप्रस्ततः कशतनुस्तदा ॥ ८ ॥ ऋषिरुवाच कशत्वेन समं राजन् आशाया विद्यते नृप ॥ तस्या वै दुर्लभत्वाच्च प्रार्थिताः पार्थिवामया ॥ ९ ॥ राजोवाच कशाकशे मया ब्रह्मन् गृहीते वचनात्तव ॥ दुर्लभत्वं च तस्यैव वेदवाक्यमिव द्विज ॥ १० ॥ संशयस्तु महाप्राज्ञ संजातो हृदये मम ॥ तन्मुने ममतत्त्वेन वक्तुमर्हसि पृच्छतः ॥ ११ ॥ त्वत्तः कशतरं किं नु ब्रवीतु भगवानिदं ॥ यदि गुह्यं न ते किंचिद्विद्यते मुनिसत्तम ॥ १२ ॥ कश उवाच दुर्लभोऽप्यथ वानास्तियो र्थी धृतिमवाप्नुयात् ॥ सदुर्लभतरस्तात यो र्थिनं नावमन्यते ॥ १३ ॥ सत्कृत्य नोपकुरुते परं शक्त्या यथार्हतः ॥ यासक्ता सर्वभूतेषु सा शाकशतरी मया ॥ १४ ॥ कृतघ्नेषु च यासक्ता नृशंसेष्वलसेषु च ॥ अपकारिषु चासक्ता सा शाकशतरी मया ॥ १५ ॥ एकपुत्रः पिता पुत्रेन ष्टेवा प्रोषिते पिवा ॥ प्रवृत्तियो न जानाति सा शाकशतरी मया ॥ १६ ॥ प्रसवे चैव नारीणां वृद्धानां पुत्रकारिता ॥ तथानरेंद्र धनिनां सा शाकशतरी मया ॥ १७ ॥ प्रदानकांक्षिणीनां च कन्यानां वयसि स्थिते ॥ श्रुत्वा कथास्तथा युक्ताः सा शाकशतरी मया ॥ १८ ॥ एतच्छ्रुत्वा ततो राजन्स राजा सावरोधनः ॥ संस्पृश्य पादौ शिरसानिपपात द्विजर्षभं ॥ १९ ॥ राजोवाच प्रसादयेत्वां भगवन्पुत्रेणेच्छामि संगमं ॥ यदेतदुक्तं भवता संप्रति द्विजसत्तम ॥ २० ॥ सत्यमेतन्न संदेहो यदेतद्वाह्यं त्वया ॥ ततः प्रहस्य भगवांस्तनुर्धर्मभृतां वरः ॥ २१ ॥

सकशः येनाशाजिता सपुष्ट इत्यर्थः तस्यैव आशाविषयस्यैव ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ दुर्लभं किं नु इति पूर्वप्रश्नस्योत्तरमाह दुर्लभ इति ॥ १३ ॥ त्वत्तः कशतरमित्यनुपदोक्तस्योत्तरमाह सत्कृत्येति आदरेणाशांप्रद श्रययो र्थिनं नोपकुरुते तत्र या आशा सा अतिक्रशामयामत्तः दीनत्वसंपादकत्वात् ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ तथा युक्ताः प्रदानं स्थितमिति शब्दयुक्ताः ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥